

Wol

Wollen blazers, colberts en overjassen voor mannen en vrouwen van alle leeftijden bepalen het huidige modebeeld. Goede Waar & Co vroeg zestien kledingmerken, geselecteerd door de consument via www.kledingchecker.nl, welke maatregelen zij nemen voor people, planet en profit.

De arbeidsomstandigheden in de naaiateliers en het milieu hebben bij de meeste bedrijven de aandacht. Over het welzijn van de schapen hadden de onderzochte bedrijven geen informatie. Als beste kwam het label Mango uit de test.

Ongeveer elfduizend jaar geleden begon de mens schapen te houden voor vlees en wol. De vacht van het schaap was oorspronkelijk precies dik genoeg om het dier te beschermen tegen zowel de winterkou als de zomerhitte. Tijdens de rui, wanneer het schaap zijn vacht verliest, werden de schapen geplukt. In 1000 voor Christus werd de eerste schaar voor het knippen van schapen geïntroduceerd. Pas veel later ging de mens schapen speciaal voor de wol fokken. Ruim 90 procent van de wolproductie komt van het schaap. Daarnaast kan wol voor kleding afkomstig zijn van geiten, konijnen en kameelachtigen. Het onderzoek van Goede Waar & Co richt zich op kleding van schapen wol. Wereldwijd leven naar schatting een miljard schapen, waarvan de meeste in China, Australië, Nieuw-Zeeland en India rondlopen. Ze leveren zes jaar lang wol en worden daarna geslacht voor de vleesindustrie, waar ook de huid wordt gebruikt als nuttig (bij)product.

Schapen lijden pijn

Het bekendste wolschaap is de merino, die vanwege zijn enorme huidoppervlak veel wol levert. De huidplooien van het merino-schaap leveren echter een groot probleem op: fystrike. Om te voorkomen dat uitgekomen vlieg eitjes de huidplooien wegvreten, wordt een deel van de huid (zonder verdoving) weggesneden, met als gevolg vaak een ontstoken wond. Ook tegen luis, mijt en andere parasieten wordt opgetreden. De schapen krijgen sheepdips, ze worden ondergedompeld in een bad met bestrijdingsmiddelen. Schapen hebben in hun leven nog meer pijn te verduren: hun staarten worden gekneld, horens afgezaagd, de rammen gecastreerd en door het snelle scheren lopen de schapen wonden op. Veel van deze ingrepen zijn niet nodig omdat er alternatieven zijn, zoals het gebruik van een speciale kam die meer wol laat zitten of verdoving bij pijnlijke ingrepen. Dit vereist echter een andere en vaak kleinschaliger werkwijze. De biologische schapenhouderij is daar een voorbeeld van. Schapen mogen daar geen onderdompelingen met pesticiden krijgen.

Het Ecolabel van de EU stelt vooral regels voor milieuvriendelijke wolproductie en heeft geen richtlijnen over dierenwelzijn. De eisen omvatten voor namelijk restricties aan gebruik van chemicaliën in het gehele productieproces. In Australië wordt onderzocht hoe de wolproductie aan de richtlijnen van het Ecolabel kan voldoen. Schapenhouders worden gestimuleerd om gebruik van pesticiden te verminderen. Of de schapen daar ook belang bij hebben, is moeilijk te zeggen. Volgens diverse Australische organisaties, waaronder onderzoeksinstituut CSIRO en de Woolmark Company, is milieuvriendelijke wol een interessante nieuwe markt voor de Australische schapenhouders.

Arbeidsomstandigheden in de confectieateliers

Uit de interviews die Goede Waar & Co had met de bedrijven van de merken Daite (Berghaus), Only (Bestseller), Fillipa K, Matinique (JC Company's), Josephine & Co, Mango, Claudia Sträter (Maxeda), Noa Noa, Adam menswear, Mc Gregor en Esprit blijkt dat het voor deze producenten moeilijk is om de hele productieketen te overzien. Ze hebben contact met de confectieateliers, hun leveranciers en laten hun gedragscode ondertekenen. Daarin zijn onder meer de internationale normen voor arbeidsomstandigheden opgenomen. De vraag is of de bedrijven de implementatie van de gedragscodes ook controleren.

Claudia Sträter en Esprit zijn aangesloten bij het Business Social Compliance Initiative (BSCI), dat controles bij de leveranciers organiseert voor de aangesloten bedrijven. Berghaus, producent van het merk Daite, is niet aangesloten bij BSCI, maar weet dat zijn leveranciers wel worden gecontroleerd. Kledingbedrijven waar Berghaus de jassen voor produceert zijn namelijk aangesloten bij BSCI en moeten zodoende hun leveranciers, die van Berghaus onder andere, laten controleren. De directeur van Berghaus zegt hierover: "Zelf zal ik de garantie dat er geen kinderarbeid is niet geven, omdat ik ze ook niet zelf controleer." Er zijn nog andere initiatieven die bedrijven helpen bij het in

Door Anni & Hesteren Liertz Eindhoven
Fotografie door Michal Keijzer

kaart brengen van de arbeidsomstandigheden in hun productieland, maar daar is geen van de onderzochte bedrijven bij aangesloten. De arbeidsomstandigheden bij weverijen, spinnerijen, schapenscheerders of schapenhouders zijn bij de kledingbedrijven niet bekend. Een overzicht van alle MVO-initiatieven op kledinggebied vindt u op www.kledingchecker.nl.

De onderzochte bedrijven lieten weten welke maatregelen ze op het gebied van eerlijke handel hebben genomen. Zo geven Fillipa K en Claudia Sträter de producenten een prijs die de kosten van duurzame productie dekt en de sociaal-economische situatie voor de arbeiders, hun families en gemeenschappen verbetert. Josephine & Co, Fillipa K, Claudia Sträter, Mango en Matinique betalen de order vooruit. Mango en Fillipa K geven een afzetgarantie, zodat langetermijnplanning mogelijk is. Bij Claudia Sträter en Matinique kan over het contract onderhandeld worden. Daarbij staan vooral de prijs en levertijd ter discussie en ook of en wanneer overuren betaald zullen worden door opdrachtgever, of de aanschaf van een speciale machine. Deze maatregelen worden niet door onafhankelijke organisaties gecontroleerd.

Dierenwelzijn en milieu-impact

Bij het wassen van de wol met onvoldoende waterzuivering kunnen de bestrijdingsmiddelen waarmee de schapen zijn behandeld in het milieu terecht komen. Dit geldt ook, in een later stadium, voor andere behandelingen en de gebruikte verfstoffen die bijvoorbeeld zware metalen kunnen bevatten. Noa Noa laat weten dat hun directe leveranciers hun gedragscode ondertekenen, waarin uitgebreide eisen staan tot en met dierenwelzijn toe. Noa Noa controleert alleen de naaiateliers en heeft zodoende geen informatie over de weverijen, spinnerijen en schapenhouders.

Bestseller, producent van het merk Only, is op zoek naar mogelijkheden om eisen te stellen aan dierenwelzijn, het gebruik van chemicaliën en de controle daarop. Ze willen beginnen met het certificeren van babykleding (niet in de collectie van Only) met het Ecolabel. Bestseller eist van de leveranciers dat ze een plan ontwikkelen om milieuvriendelijke productie te bewerkstelligen. Ook moeten ze voldoen aan een lijst met (chemische) stoffen die niet of in bepaalde mate in de kleding voor mogen komen.

Mango heeft een beleid waarin staat dat gebruikte dierenhuiden alleen afkomstig mogen zijn van dieren die bestemd zijn voor de voedingsindustrie. Gebruik van wol van angorakonijnen, evenals bont van dieren die speciaal voor het bont zijn gefokt, zijn hiermee dus uitgesloten. Mango gebruikt in principe alleen schapevool.

Informatie over het kledingstuk

Van het etiket in het kledingstuk kan informatie over people, planet en profit afgeleid worden, hoewel zeer beperkt. Het etiket biedt voorlichting over het gebruikte materiaal, de wijze van wasen en eventueel het productieland. Als het kledingstuk is gecertificeerd, is ook het keurmerk in de kleding genaaid.

Voor milieu kan dat het EKO-keurmerk of het Duitse IVN-keurmerk (Internationaler Verband der Naturwirtschaft) zijn, die betekenen dat de gebruikte wol- van de ruwe wol tot en met de geweven stof - biologisch is geproduceerd. Het IVN-keurmerk weegt ook eerlijke handel mee. Een ander keurmerk is het EU Ecolabel dat aangeeft dat het eindproduct voldoet aan gestelde beperkingen op het gebruik van chemicaliën en dat het een van de minder milieubelastende producten is in zijn soort. Kleding met dergelijke keurmerken worden voornamelijk verkocht in kleine winkels die bijvoorbeeld onder 'shoppen' op www.kledingchecker.nl te vinden zijn.

Soms staat het 'Woolmark' in het etiket, een keurmerk van The Woolmark Company (voorheen het Internationale Wol Secretariaat). Dit kwaliteitskeurmerk garandeert dat het kledingstuk voldoet aan ondermeer minimale krimp en kleurechtheid en niet aan milieueisen.

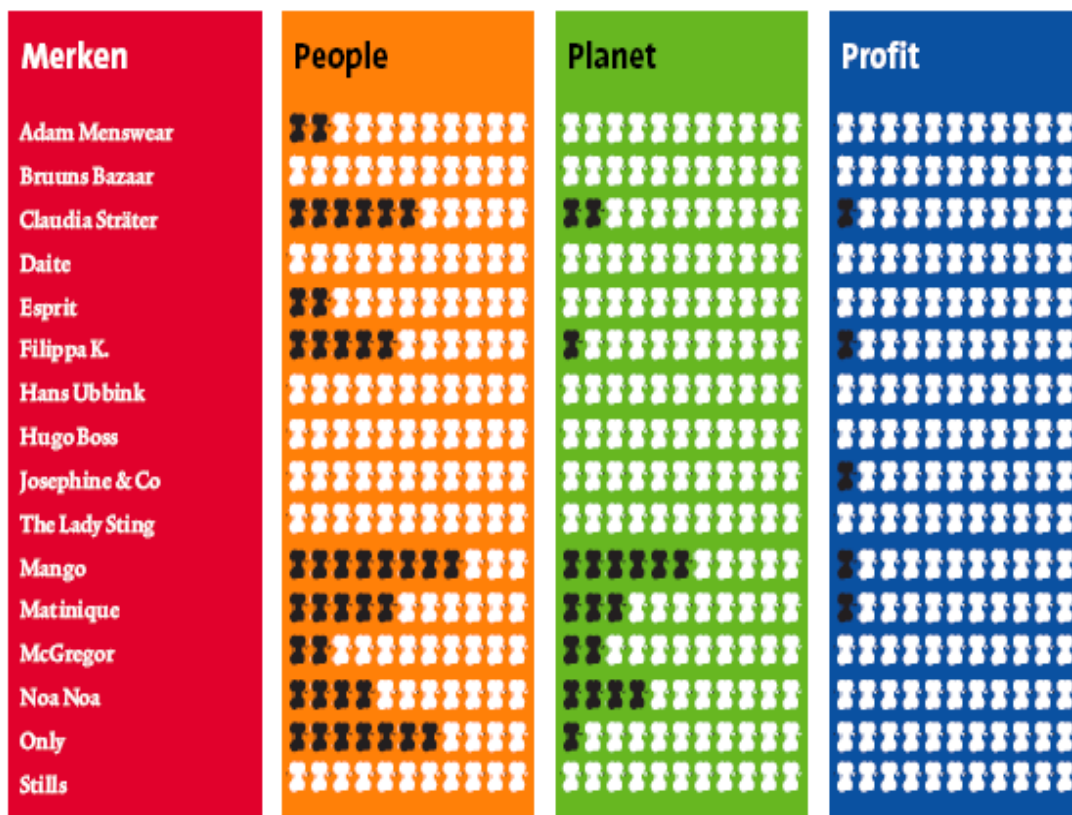
Bij wollen kleding is er geen keurmerk voor goede arbeidsomstandigheden en eerlijke handel, zoals dat met Max Havelaar op katoenen kleding wel het geval is. Op het etiket wordt meestal het land genoemd waar het kledingstuk in elkaar is genaaid. Dit kan een indicatie zijn voor de werkomstandigheden in de naaiateliers, zeker als daarbij achtergrondonderzoek van de Schone Kleren Campagne of de Fair Wear Foundation wordt gebruikt. De website van de Schone Kleren Campagne (www.schonekleren.nl) geeft informatie over de arbeidsomstandigheden bij

› Pagina 46

Mango wint

46

GOEDEWAAR & CO - MAART + APRIL 2007 - PRODUCTTEST

Over de merken Bruuns Bazaar, Hans Ubbink, Hugo Boss en Lady Stings helaas geen informatie beschikbaar.

Legenda:
De merken zijn op de volgende aspecten beoordeeld.

People: Of bedrijven hun leveranciers houden aan de internationale arbeidsnormen en deze controleren, onder andere op uitsluiting van kinderarbeid en discriminatie, vrijheid van organiseren, veilige werkomgeving.

Planet: hoe bedrijven het milieu ontlasten en dierenwelzijn respecteren, onder andere door emissies naar bodem, water en lucht; chemicaliëngebruik, energieverbruik.

Profit: hoe bedrijven eerlijke handel vormgeven, onder andere of ze een kostendekkende prijs, meerprijs voor ontwikkeling, afzetgarantie en vooruitbetaling geven aan hun leveranciers.
Voor een uitgebreide lijst met meetpunten en methodes, zie: www.kledingchecker.nl

bepaalde fabrieken. In de bibliotek op www.fairwear.nl is achtergrondinformatie over een stuk of vijftien landen te vinden.

Mango wereldkoop

De helft van de geselecteerde bedrijven heeft beleid met eisen aan leveranciers over arbeidsnormen. Dit is meestal de eerste stap van een bedrijf dat maatschappelijk verantwoord wil ondernemen. Er is in de media veel aandacht voor. "En", vertelt de directeur van Daite, "een bedrijf wordt liever niet geassocieerd met kinderarbeid." De meeste controle vindt plaats door

eigen monitoring (Filippa K, Matinique en Noa Noa), maar er wordt ook gebruik gemaakt van externe audit-organisaties (Esprit) of van beide (Claudia Sträter, Mango en Only). Op het gebied van milieu stellen bedrijven vooral eisen aan het gebruik van chemicaliën. Wanneer zowel people, planet als profit in ogenschouw wordt genomen, blijkt Mango de beste keuze te zijn. Zij komen zowel op het gebied van people als van planet het beste uit de bus. Op de voet gevolgd door Only, omdat dit bedrijf heel hoog scoort op people en Claudia Sträter, omdat die zich met name profileert op profit.

Websites merken

www.adam.nl, www.mcgregor-fashion.com/nl, www.bzd.dk, www.claudiastrater.nl, www.berghaus.nl, www.esprit.com, www.filippa-k.se, www.hansubbink.com, group.hugoboss.com, www.josephineco.nl, www.theladysting.nl, www.mango.com, www.icompany.com/cds, www.mcgregor-fashion.com/nl, www.noanoa.com, www.veldhovengroup.com

Aarde warmt op door winderige schapen

Door schapen en koeien geproduceerd methaan zou volgens de VN tot meer schade leiden aan het klimaat dan de uitstoot van CO₂ door auto's, omdat het ongeveer 20 tot 30 procent bijdraagt aan het broeikaseffect. Volgens John Houghton, lid van het VN-comité van klimaatverandering, blijkt uit proeven in Nieuw-Zeeland dat genetisch gemanipuleerde schapen veel minder methaan uitstoten.

Kriebeltrui

Als wolvezels dikker zijn dan 28 micron (28/1000 millimeter) en er tot 3 procent van aanwezig zijn, is de kans op jeuk groot. Het 'Woolmark' garandeert jeukvrije producten, omdat er gebruik wordt gemaakt van fijne wol. Volgens Carla's Company is biologisch-dynamische wol jeukvrij omdat er geen chemische stoffen gebruikt worden bij de behandeling ervan. Een tip van oma is om een kriebeltrui een nacht in de diepvries te leggen. Volgens overlevering vriezen kriebelende wolvezels hierdoor kapot.

Weetje:

The Woolmark Company en Australische instituten voor wolonderzoek zoeken naar milieuvriendelijke verfstoffen.
